

Työntekijöiden puolustajaa tarvitaan yhä

Kriisiaikana moni hakee turvaa ammattiliitosta, mutta liittoon kannattaa kuulua myös hyvinä aikoina.

Viime viikkoina ammattiliittojen puhelimet ovat soineet tiuhaan.

– Normaal aikaan meille tulee 100–150 yhteydenottoa päivässä. Nyt määrä on moninkertaistunut, Palvelualojen ammattiliitto PAMin neuvontapäällikkö **Juha Ojala** kertoo.

Myös muissa liitoissa on sama tilanne. Koronaviruksen takia yhteydenottoja tulee sekä puhelimitse että netin kautta, ja liitot ovat lisänneet neuvonnan määrää. Yhteydenottoja tulee niin jäseniltä, aktiiveilta kuin luottamusmiehiltä. Luottamusmiehille ja muille aktiiveille on myös järjestetty webinaareja ja lähetetty ekstraviestejä, joissa on annettu ohjeistusta poikkeustilanteeseen.

– Olemme neuvoneet muun muassa lomautuksiin liittyvissä asioissa, jotta luottamusmiehet osaisivat kertoa lomautusuhan alaisille, miten toimia uudessa tilanteessa ja mitä papereita lähettää minnekin, jotta pääsee työttömyysetuuden piiriin, Teollisuusliiton 2. varapuheenjohtaja **Jari Nilosaari** kertoo.

Myös jäsenten yhteydenotoista iso osa liittyy toimeentuloon kuten milloin palkanmaksu lomautustilanteessa loppuu, milloin päivärahakausi alkaa ja mikä on sen määrä. Osa jäsenistä

haluaa tietää, onko lomautusmenettely mennyt asetusten mukaan.

– Lomautukseen pitää olla peruste eikä pelkkä koronatilanne riitä. Se esimerkiksi on hyvä syy, että yritys ei saa osia eikä työtä pysty enää tekemään, Nilosaari jatkaa.

Toinen jäseniä askarruttava asia on työturvallisuus.

– Meidän jäsenistöömme kuuluu paljon heitä, jotka eivät pysty tekemään töitä etänä. He esimerkiksi tuottavat peruspalveluita kuntalaisille ja työskentelevät tehtävissä, joissa on korkea riski saada koronavirus. Heidän kanssaan käymme läpi, miten työpaikalla pystyttäisiin vähentämään riskiä saada tartunta ja mitä pitäisi huomioida omassa työssä, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL:n alueellisen palvelutoiminnan koordinaattori **Nina Heikkilä** sanoo.

Sekä PAMilla, JHL:llä että Teollisuusliitolla on omat korona-aiheiset nettisivut, joissa kerrotaan, miten virus vaikuttaa työsuhteeseen. Nettisivuja myös päivitetään koko ajan viranomaisohjeiden muuttuessa. Jutun lopusta löydät linkit sivuille.

TYÖPAIKOILLA USKOTAAN TULEVAISUUTEEN

Huhtikuun puolivälissä 2020 yt-neuvotteluiden piirissä oli Suomessa yli 400 000 työntekijää. Ne koskevat yhtä lailla sekä pidempään töissä olleita että nuoria. Ainakin toistaiseksi näyttää siltä, että toimenpiteiden painopiste on lomautuksissa.

– Tämä on hyvä asia, sillä se kertoo, että työpaikoilla vielä uskotaan tulevaisuuteen. Nämä luvut saattavat kuitenkin vielä muuttua, jos tilanne pitkittyy. Lisäksi osalla työnantajista talousvaikeudet näkyvät vasta myöhemmässä vaiheessa, Jari Nilosaari sanoo.

Keskusjärjestöt ovat jäsenliittojensa puhutorvi valtiovallan suuntaan. Toisinaan keskusjärjestöjä syytetään kankeudesta ja hitaasta reagoinnista. Palkansaajakeskusjärjestö SAK:n työehtoasiantuntija **Ismo Kokko** ei tätä allekirjoita.

– Kun keväällä näimme, että tilanne heikkenee, lähdimme valtion kanssa nopeasti neuvottelemaan siitä, minkä tyyppisillä toimenpiteillä voisimme edesauttaa sekä yritysten että työntekijöiden selviytymistä.

Kokko muistuttaa, että normaaliolosuhteissa keskusjärjestön rooli on olla vakauttava tekijä yhteiskunnassa.

– Ei ole työntekijöiden edun mukaista seurata joka rasahdusta. Yhteiskunnassa eri suunnilta tulee monenlaisia vaatimuksia, mutta kaikkiin ei voi vastata. Koronavirus puolestaan aiheutti tilanteen, jossa kaikki työmarkkinaosapuolet nopeasti näkivät, että tähän pitää reagoida heti.

Kokko on hallituksen toimiin tyytyväinen, sillä ne ovat pitkälle niitä, mitä keskusjärjestöt esittivät.

Nilosaari on samaa mieltä.

– Nopeutettu lomautusprosessi on toistaiseksi toiminut ja ihmiset säästyneet laajoilta irtosanomisilta. Ja kun talous taas jonain päivänä kääntyy kasvuun, myös yritykset pääsevät nopeammin jaloilleen, kun niillä on valmiiksi olemassa työsuhteisia työntekijöitä.

LIITTOJEN JÄSENMÄÄRÄT NOUSUSSA

Vaikka ammattiliittoja ei mielletä vakuutuslaitoksiksi, on niillä kuitenkin sellainen rooli. Liitosta saa apua, neuvoja ja tulkintaa työsuhteen kimurantteihin kysymyksiin ja työttömyyden kohdatessa työttömyyskassasta saa ansiosidonnaista päivärahaa, jos työssäoloehto täyttyy. Lisäksi liitoilla on paljon jäsenetuja, jotka ovat käytettävissä niin hyvinä kuin huonoina aikoina, esimerkiksi koulutusta ja monenlaisia tapahtumia.

Koronaviruksen myötä liittojen jäsenmäärät ovat lähteneet nousuun.

– Ihmiset ovat havahtuneet siihen, että nämä saattavat osua myös omalle kohdalle, vaikka olisi tähän asti luullut olevansa turvassa tällaisilta töyssyiltä, Ismo Kokko sanoo.

Nina Heikkilä muistuttaa, että myös lakot ja muut isot yhteiskunnalliset muutokset, jotka koskevat palkansaajia, aiheuttavat aina piikin liittymisissä.

Sen, jääkö jäsenmäärän kasvu pysyväksi ilmiöksi, näyttää aika.

Kriisiaikoina ammattiliitot tuovat suomalaiseen yhteiskuntaan myös vakautta. Kokko muistuttaa, että ilman järjestäytynyttä sopimustoimintaa yhteiskunnassa mentäisiin myös työmarkkina-asioissa kulloistenkin poliittisten suhdanteiden mukaan.

– Näkisimme nopeita muutoksia ja eduskuntavaalien alla yksi lupaisi nostaa minimipalkat pilviin ja toinen laskea niitä. Kun meillä on laajasti järjestäytynyt työntekijä ja -työnantajapuoli, on meillä mahdollisuus ottaa näitä raskaampia asioita kantaaksemme ja näin pitää myös poliittista järjestelmää pystyssä.

Jari Nilosaari uskoo, että ilman korkeaa järjestäytymisastetta irtisanomisia olisi koronakriisissä ollut nykyistä enemmän.

– Kun asioista on sovittu yhdessä, on myös saatu turvattua työpaikkoja.

MONENLAISTA VAIKUTTAMISTYÖTÄ

Koronavirus näytti, miten kriisi voi tulla yllättäen.

– Kun työpaikan järjestäytymisaste saadaan mahdollisimman korkeaksi ja työpaikalle luottamusmies, niin siinä samalla valmistaudutaan myös huonoihin aikoihin, Nilosaari sanoo.

Nina Heikkilä muistuttaa, että ammattiliittojen tekemä työ nähdään usein hyvin kapeana, vaikka liitot tekevät paljon muutakin kuin neuvottelevat työehtosopimuksista.

– Yhdessä jäsentemme kanssa rakennamme reilua ja oikeudenmukaisempaa yhteiskuntaa. Lisäksi ammattiliitot ovat työelämäasioiden asiantuntijoita. Me tuemme jäseniämme ammattialaan liittyvissä erityiskysymyksissä ja työelämään liittyvissä laki- ja tes-asioissa.

Liitto on myös kanava vaikuttaa työelämäasioihin:

– Lisäksi se antaa taustalle joukkovoiman eli jäsenen ei tarvitse toimia yksin vaan yhdessä muiden kanssa.

Juha Ojala muistuttaa, että ammattiliitoilla on monenlaista osaamista: sosiaalipoliittista, työympäristöön liittyvää, yhteiskuntapoliittista, juridista ja tilastollista.

– Nämä asiantuntijat ovat olleet aktiivisesti yhteydessä maan hallituksen ministereiden esikuntaan ja kertoneet, mitkä ovat tavallisen työtätekevän ihmisen ongelmia ja mikä heihin iskee eniten. Tämä on vaikuttamistyötä, joka ei näy.

Ojala toivoo, että kun kriisi on ohi, ihmiset muistaisivat, kuka oli heidän puolellaan.

– Kuka maksoi työttömyyskorvauksia, antoi omaan alaan liittyviä neuvoja ja muistutti ministereitä ja heidän avustajiaan siitä, mikä on tärkeää. Tämä kriisi on myös muistutus siitä, että ay-liikettä tarvitaan edelleen työntekijöiden etujen ajajana.

Natasha Petrell
Kuva: Istockphoto

Katso tästä ammattiliitojen on omat korona-aiheiset nettisivut:

[JHL](#)

[PAM](#)

[Teollisuusliitto](#)